

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

رشد تسهیلات پرداختی نظام بانکی طی سال‌های ۹۸-۱۳۹۳

تسهیلات پرداختی بانک‌ها طی سال ۱۳۹۸ حدود ۹۷۵ هزار میلیارد تومان بوده که در مقایسه با سال ۱۳۹۷، به لحاظ اسمی حدود ۲۶ درصد افزایش یافته؛ این در حالی است که رشد حقیقی تسهیلات سال ۱۳۹۸، منفی ۸٫۸ درصد بوده است. همچنین نسبت تسهیلات بانکی به تولید ناخالص داخلی در سال ۱۳۹۸ نیز، با کاهش منفی ۱٫۲ واحد درصدی نسبت به سال ۱۳۹۷ به حدود ۳۹٫۶ درصد رسیده است. تسهیلاتی که با هدف تامین سرمایه در گردش و توسعه پرداخت شده‌اند، به ترتیب با سهم حدود ۱۲ واحد درصدی و ۱۱ واحد درصدی، بیشترین سهم را در رشد تسهیلات پرداختی بانک‌ها در سال ۱۳۹۸ داشته‌اند. در میان بخش‌های اقتصادی، بیشترین رشد تسهیلات پرداختی بانک‌ها در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال قبل از آن، مربوط به بخش بازرگانی (رشد ۶۴٫۵ درصدی) بوده است. در سال ۱۳۹۸، حدود ۵۴ درصد تسهیلات بانکی با هدف تامین سرمایه در گردش و ۲۵٫۱ درصد با هدف ایجاد و توسعه، پرداخت شده است. در سال ۱۳۹۸، بالاترین رقم متوسط تسهیلات به ازای هر فقره (۸۱۱ میلیون تومان) متعلق به بخش صنعت و معدن و پایین‌ترین رقم متوسط تسهیلات به ازای هر فقره (۴۷ میلیون تومان) متعلق به بخش کشاورزی بوده است.

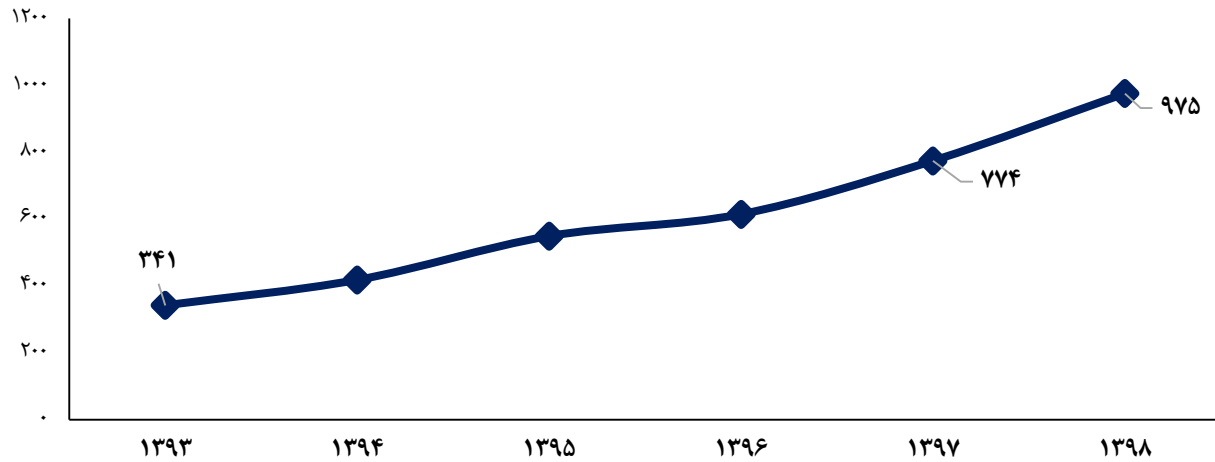
تهیه شده توسط مسارجی نژاد

اردیبهشت ۱۳۹۹

مطابق نمودار ۱، تسهیلات پرداختی بانکها از سال ۱۳۹۳ همواره با روندی صعودی همراه بوده و در سال ۱۳۹۸ به حدود ۹۷۵ هزار میلیارد تومان رسیده که نسبت به مقدار مشابه سال گذشته حدود ۲۶ درصد (حدود ۲۰۱ هزار میلیارد تومان) افزایش یافته است.

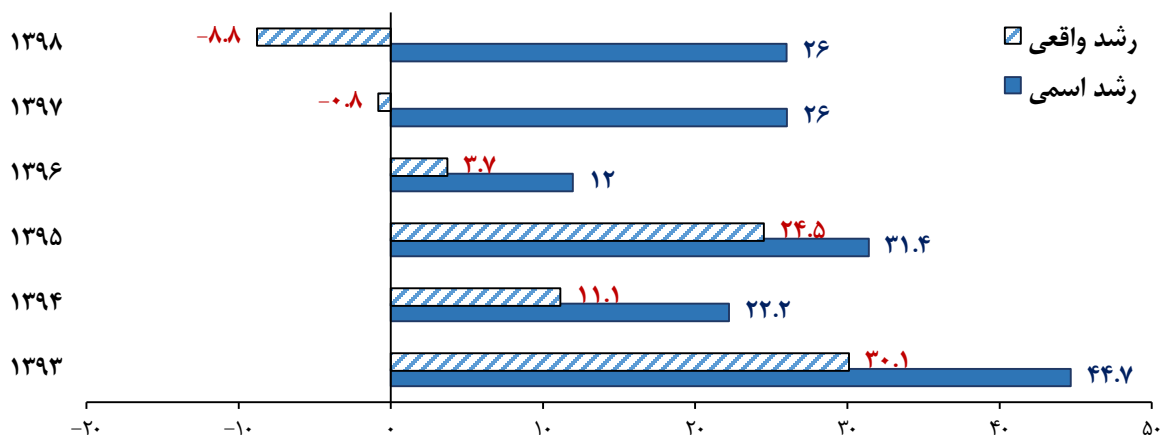
نمودار ۱. روند تسهیلات پرداختی بانکها طی سالهای ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ (هزار میلیارد تومان)

منبع داده‌ها: بانک مرکزی ج.ا.ا.

با توجه به نمودار ۲، اگرچه که رشد اسمی تسهیلات پرداختی بانکها و موسسات اعتباری طی سالهای ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ همواره مثبت بوده است، اما همراه با بروز رکود تورمی در اقتصاد کشور، رشد حقیقی تسهیلات پرداختی نیز طی دو سال متوالی ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ منفی شده و در سال ۱۳۹۸ به منفی ۸٫۸ درصد رسیده که نسبت به سال ۱۳۹۷ حدود ۸ واحد درصد کاهش یافته است. بر اساس اعلام صندوق بین‌المللی پول، رشد واقعی اقتصادی ایران در سال ۱۳۹۸ حدود منفی ۷٫۶ درصد برآورد شده که رشد واقعی تسهیلات پرداختی بانکها در همین سال، از رشد مزبور هم کمتر است.

نمودار ۲. رشد اسمی و حقیقی تسهیلات پرداختی بانکها طی سالهای ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ (درصد)

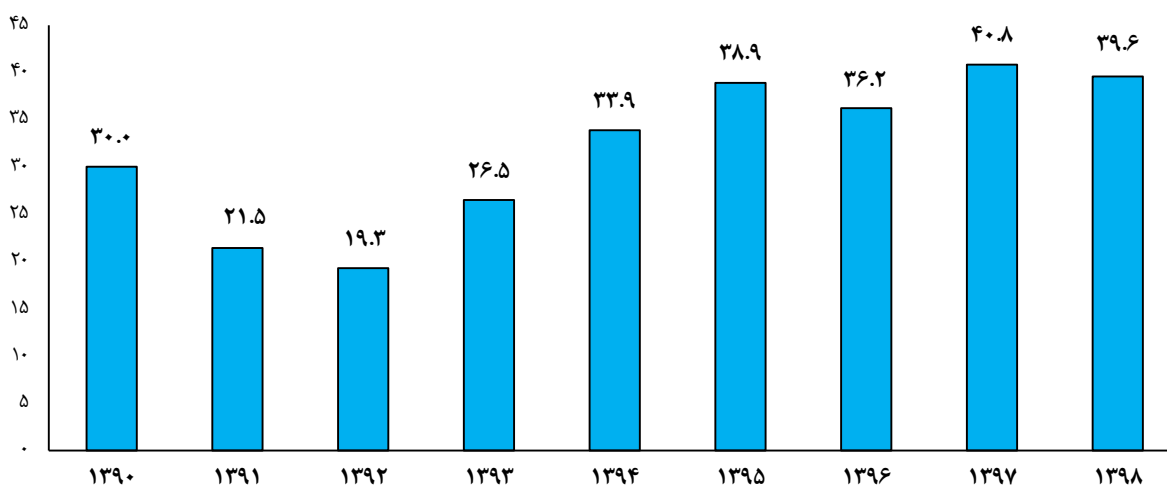

منبع داده‌ها: بانک مرکزی ج.ا.ا. و مرکز آمار ایران

همانطور که از نمودار ۳ مشخص است، به طور کلی طی سال های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ نسبت تسهیلات پرداختی به تولید تاخالص داخلی با روند افزایشی همراه بوده، اما در سال ۱۳۹۸، با کاهش منفی ۱,۲ واحد درصدی نسبت به سال ۱۳۹۷ به حدود ۳۹,۶ درصد رسیده است. شایان ذکر است میانگین نسبت تسهیلات اعتباری به بخش خصوصی در جهان در سال ۲۰۱۸ برابر با ۱۲۹ درصد بوده که این رقم در اقتصادهایی مانند مالزی؛ ۱۲۰ درصد، آلمان؛ ۷۹ درصد، روسیه؛ ۷۶ درصد و ترکیه؛ ۶۸ درصد است.

نمودار ۳. نسبت تسهیلات پرداختی به GDP از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ (درصد)

منبع داده‌ها: بانک مرکزی ج.ا.ا، مرکز آمار ایران و صندوق بین‌المللی پول

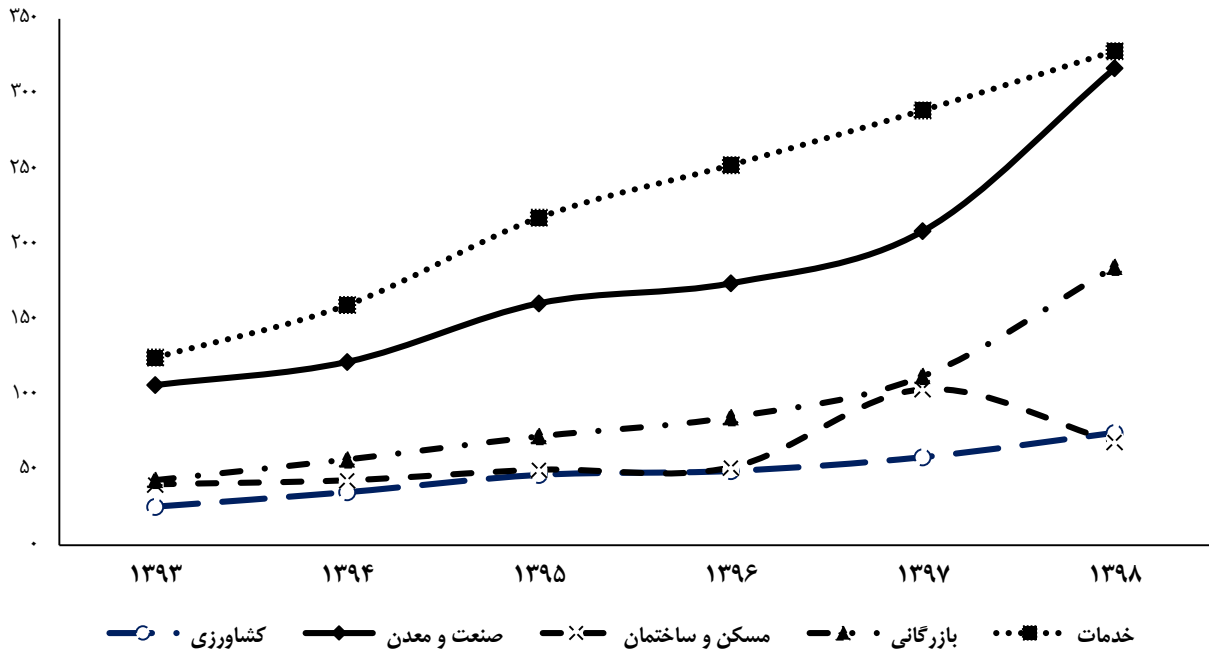
طی سال های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ همواره بیشترین تسهیلات پرداختی متعلق به بخش خدمات بوده و این مقدار در سال ۱۳۹۸ با رشد ۱۳,۶ درصدی به حدود ۳۲۸ هزار میلیارد تومان رسیده است (جدول ۱ و نمودار ۴).

در سال ۱۳۹۸، بیشترین رشد تسهیلات پرداختی بانک‌ها نسبت به سال ۱۳۹۷، مربوط به بخش بازرگانی با نرخ رشد ۶۴,۵ درصد، بوده است. روند صعودی پرداخت تسهیلات بانکی به بخش مسکن و ساختمان در سال ۱۳۹۸ معکوس شده و با ۳۴ درصد کاهش به حدود ۶۹ هزار میلیارد تومان رسیده است.

طی سال های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸، پرداخت تسهیلات بانکی به بخش کشاورزی روند ثابتی داشته و با شیب ملایمی در حال افزایش بوده است.

شکاف بین تسهیلات پرداختی به بخش صنعت و معدن با سایر بخش ها طی سال های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸، افزایش یافته، که این شکاف در سال ۱۳۹۸ به بیشترین حد خود رسیده است.

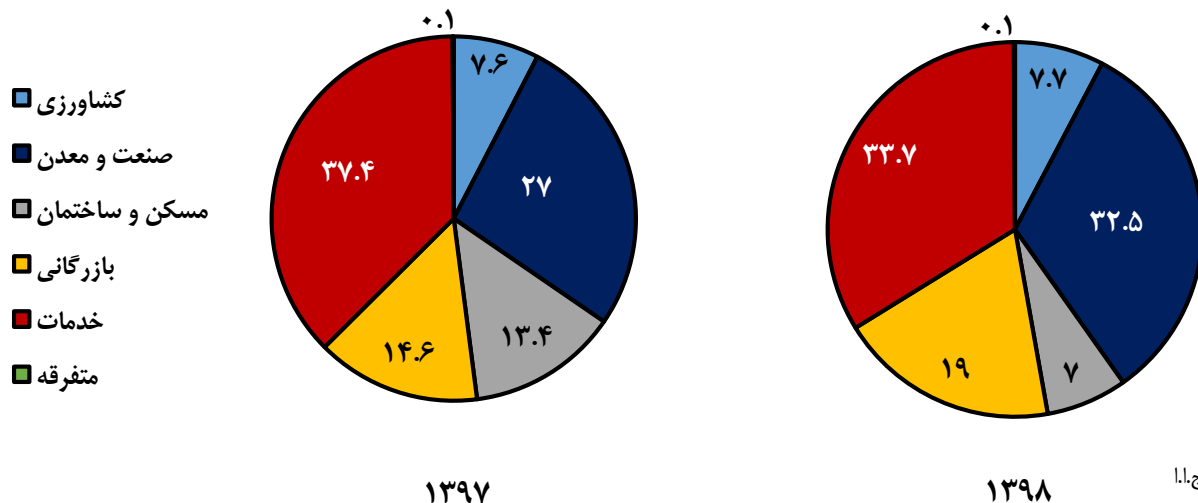
نمودار ۴. روند تسهیلات پرداختی به تفکیک بخش های اقتصادی طی سال های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ (هزار میلیارد تومان)

منبع داده ها: بانک مرکزی ج.ا.ا.

با توجه به نمودار ۵ و جدول ۱ بیشترین سهم تسهیلات پرداختی بر اساس فعالیت در سال ۱۳۹۸ به ترتیب متعلق به بخش های خدمات (۳۳,۷ درصد)، صنعت و معدن (۳۲,۵ درصد) و بازرگانی (۱۹ درصد) بوده است. در سال ۱۳۹۸، در میان بخش های اقتصادی، سهم تسهیلات پرداختی برای بخش های صنعت و معدن، بازرگانی و کشاورزی به ترتیب ۵,۵ واحد درصد، ۴,۴ واحد درصد و ۰,۱ واحد درصد افزایش یافته است؛ این در حالی است که سهم بخش های مسکن و ساختمان به میزان ۶,۴ واحد درصد و خدمات و ۳,۷ واحد درصد، با کاهش همراه بوده است.

نمودار ۵. ترکیب تسهیلات پرداختی بانک ها و موسسات اعتباری بر اساس فعالیت (درصد)

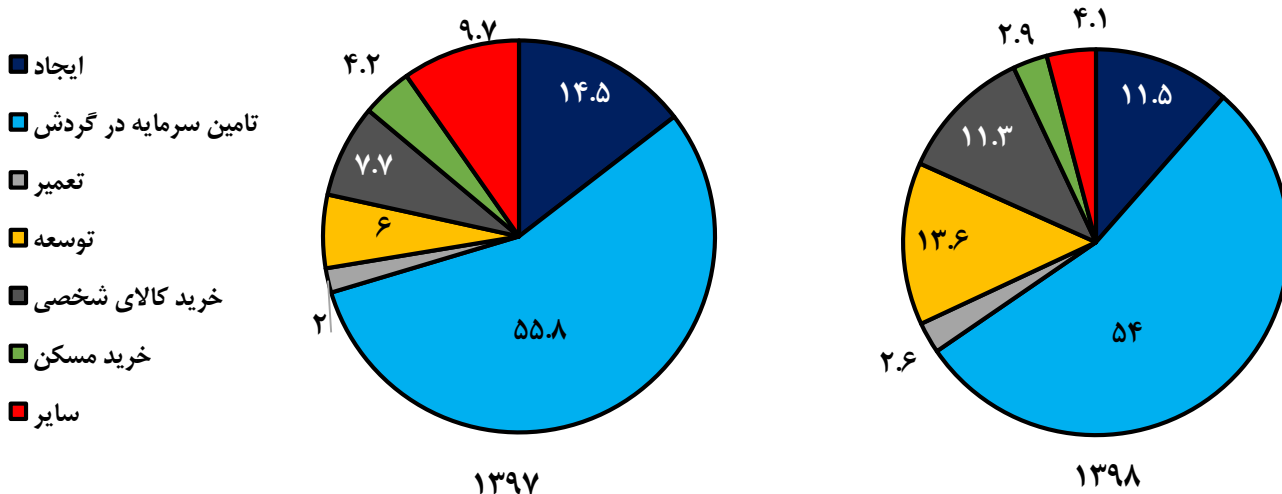
منبع داده ها: بانک مرکزی ج.ا.ا.

معاونت بررسی های اقتصادی

مطابق نمودار ۶ و جدول ۱، در سال ۱۳۹۸، حدود ۵۴ درصد تسهیلات بانکی با هدف تامین سرمایه در گردش و ۲۵,۱ درصد با هدف ایجاد و توسعه پرداخت شده است. در سال ۱۳۹۸، سهم مصرف تسهیلات برای توسعه، خرید کالای شخصی و تعمیر به ترتیب با ۷,۶ واحد درصد، ۳,۶ واحد درصد و ۰,۶ درصد نسبت به سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است؛ این درحالی است که تسهیلات پرداختی با هدف ایجاد فعالیت اقتصادی، حدود ۳,۱ واحد درصد، با هدف تامین سرمایه، تقریباً ۱,۹ واحد درصد، برای خرید مسکن حدود ۱,۳ واحد درصد، با کاهش همراه بوده‌اند.

نمودار ۶. ترکیب تسهیلات پرداختی بانک ها و موسسات اعتباری بر اساس هدف پرداخت (درصد)

منبع داده‌ها: بانک مرکزی ج.ا.ا.

جدول ۱. تسهیلات پرداختی بانکها به تفکیک بخشهای اقتصادی و هدف از دریافت طی سال ۱۳۹۸ - میلیارد تومان / درصد															
هدف پرداخت	بخشهای اقتصادی	کشاورزی		صنعت و معدن		مسکن و ساختمان		بازرگانی		خدمات		متفرقه		کل بخشها	
		سهم	مبلغ	سهم	مبلغ	سهم	مبلغ	سهم	مبلغ	سهم	مبلغ	سهم	مبلغ	سهم	مبلغ
		از کل		از کل		از کل		از کل		از کل		از کل		از کل	
ایجاد		۲۱.۹	۱۶۴۰۰	۱۱.۴	۳۶۲۶۹	۱۴.۲	۹۷۶۱	۳.۹	۷۲۳۰	۱۲.۸	۴۲۲۱۱	۳۶	۲۳	۱۱.۵	۱۱۱۸۹۴
تامین سرمایه در گردش		۶۲.۲	۴۶۴۸۵	۶۸.۳	۲۱۶۷۳۰	۲۴.۸	۱۷۰۲۲	۳۸.۴	۷۱۰۲۰	۵۳.۱	۱۷۴۳۳۱	۸۷.۵	۵۴۹	۵۴.۰	۵۲۶۱۳۸
تعمیر		۰.۵	۳۸۵	۰.۶	۱۷۶۵	۲۱.۰	۱۴۴۲۳	۰.۳	۴۸۶	۲.۶	۸۴۱۸	۱.۶	۱۰	۲.۶	۲۵۴۸۷
توسعه		۹.۳	۶۹۴۱	۱۷.۵	۵۵۴۵۶	۵.۸	۴۰۰۱	۸.۶	۱۶۰۰۰	۱۵.۴	۵۰۵۰۰	۵.۴	۳۴	۱۳.۶	۱۳۲۹۳۱
خرید کالای شخصی		۱.۵	۱۱۲۸	۱.۵	۴۶۲۱	۰.۳	۱۹۶	۴۷.۷	۸۸۲۹۰	۴.۸	۱۵۹۱۵	۱.۱	۷	۱۱.۳	۱۱۰۱۵۶
خرید مسکن		۰.۳	۲۳۱	۰.۴	۱۳۰۳	۳۲.۸	۲۲۵۳۱	۰.۳	۴۹۶	۱.۱	۳۶۷۷	۰.۳	۲	۲.۹	۲۸۲۳۹
سایر		۴.۲	۳۱۷۷	۰.۳	۱۰۹۵	۱.۱	۷۶۴	۰.۸	۱۵۷۲	۱۰.۲	۳۳۵۳۵	۰.۶	۴	۴.۱	۴۰۱۴۶
جمع		۱۰۰	۷۴۷۴۷	۱۰۰	۳۱۷۲۳۹	۱۰۰	۶۸۶۹۷	۱۰۰	۱۸۵۰۹۴	۱۰۰	۳۲۸۵۸۶	۱۰۰	۶۲۷	۱۰۰	۹۷۴۹۹۰
سهم از کل		۷.۷		۳۲.۵		۷		۱۹		۳۳.۷		۰.۱		۱۰۰	

منبع دادهها: بانک مرکزی ج.ا.

در سال ۱۳۹۸، تامین سرمایه در گردش و توسعه به ترتیب با سهم حدود ۱۲ واحد درصدی و ۱۱ واحد درصدی، بیشترین مشارکت را در رشد ۲۶ درصدی تسهیلات پرداختی بانکها به خود اختصاص دادهاند.

همچنین در مدت زمان مذکور، بالاترین رقم متوسط تسهیلات به ازای هر فقره (۸۱۱ میلیون تومان) متعلق به بخش صنعت و معدن و پایینترین رقم متوسط تسهیلات به ازای هر فقره (۴۷ میلیون تومان) متعلق به بخش کشاورزی بوده است.

